

ออกแบบวิจัยโดยใช้ศาสตร์พระราชา

รศ.ดร.นัตยา ปิรันธนานนท์

29 มกราคม 2563

ศาสตร์แห่งพระราช

รศ.ดร.นัตยา ปิรันธนานนท์

1 ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ

การที่จะพระราชทานโครงการใดโครงการหนึ่ง จะทรงศึกษาข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นระบบ ทั้งจากข้อมูลเบื้องต้น จากเอกสาร แผนที่ สอบถามจากเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ และราษฎรในพื้นที่ ให้ได้รายละเอียดที่ถูกต้อง เพื่อที่จะพระราชทานความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ตามความต้องการของประชาชน

รศ.ดร.นัตยา ปิลันธนานนท์

2 ระเบิดจากข้างใน

หมายความว่า ต้องสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชนที่เราเข้าไปพัฒนา ให้มีสภาพพร้อมที่จะรับการพัฒนาเสียก่อน มิใช่การนำเอาความเจริญ หรือบุคคล จากสังคมภายนอก เข้าไปหาชุมชน หมู่บ้าน ที่ยังไม่ทันได้มีโอกาสเตรียมตัว หรือตั้งตัว

รศ.ดร.นัตยา ปิลันธนานนท์

3 แก้ปัญหาที่จุดเล็ก

ทรงมองปัญหาในภาพรวม (Macro) ก่อนเสมอ แต่การแก้ปัญหา จะเริ่มจากจุดเล็ก ๆ (Micro) คือการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ที่คนมักจะมองข้าม “...ถ้าปวดหัวคิดอะไรไม่ออก...ต้องแก้ไข การปวดหัวนี้ก่อน...เพื่อให้อยู่สภาพที่คิดได้...”

รศ.ดร.นาตยา ปิรันธนานนท์

4 ทำตามลำดับขั้น

ทรงเริ่มต้นจากสิ่งที่จำเป็นที่สุดของประชาชน ก่อน ได้แก่ สาธารณสุข ต่อไปจึงเป็นเรื่อง สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน และสิ่งจำเป็น สำหรับประกอบอาชีพ การพัฒนาประเทศต้อง สร้างพื้นฐาน คือ ความพหมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่ก่อน จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและเศรษฐกิจขั้นสูง โดยลำดับต่อไป

รศ.ดร.นาตยา ปิรันธนานนท์

5 ภูมิสังคม

การพัฒนาใด ๆ ต้องคำนึงถึง

- (1) ภูมิประเทศของบริเวณนั้น (ดิน น้ำ ป่า เขา ฯลฯ)
- (2) สังคมวิทยา (นิสัยใจคอของผู้คน ตลอดจนวัฒนธรรม ประเพณี ของท้องถิ่น)

รศ.ดร.นัตยา ปิรันธนานนท์

6 องค์กรวม

ทรงมีวิธีคิดอย่างองค์กรวม (Holistic) หรือ มองอย่างครบวงจร ทรงมองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และแนวทางแก้ไขอย่างเชื่อมโยง

รศ.ดร.นัตยา ปิรันธนานนท์

7 ไม่ติดตำรา

การพัฒนาตามแนวพระราชดำริลักษณะ
ของการพัฒนาที่อนุโลม และรวมขอมกับ
สภาพธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสภาพ
ของสังคมจิตวิทยาแห่งชุมชน

“ไม่ติดตำรา” ไม่ผูกมัดกับวิชาการ และเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมกับ
สภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่แท้จริงของคนไทย

รศ.ดร.นัตยา ปิรันธนานนท์

8 ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด

ทรงใช้หลักในการแก้ไขปัญหาด้วยความ
เรียบง่าย และประหยัด ราษฎรสามารถทำได้เอง
หาได้ในท้องถิ่น และประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ใน
ภูมิภาคนั้น ๆ มาแก้ไขปัญหา โดยไม่ต้องลงทุนสูง

หรือใช้เทคโนโลยีที่ไม่ยุ่งยากนัก “ให้ปลูกป่า โดยไม่ต้องปลูกป่า โดย
ปล่อยให้ขึ้นเองตามธรรมชาติ จะได้ประหยัดงบประมาณ”

รศ.ดร.นัตยา ปิรันธนานนท์

9 ทำให้ง่าย - simplicity

ทรงคิดค้น ดัดแปลง ปรับปรุง และแก้ไข
งานการพัฒนาประเทศ ตามแนวพระราชดำริ
โดยง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ทรงโปรดที่จะทำ
สิ่งยาก ให้กลายเป็นง่าย สิ่งที่สลับซับซ้อน
ให้เข้าใจง่าย “ทำให้ง่าย”

รศ.ดร.นัตยา ปิรันธนานนท์

10 การมีส่วนร่วม

ทรงเป็นนักประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้สาธารณชน
ประชาชน หรือ เจ้าหน้าที่ทุกระดับ ได้มาร่วมกัน
แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องคำนึงถึง
ความคิดเห็นของประชาชน “...ต้องหัดทำให้
กว้างขวางหนักแน่น รู้จักรับฟังความคิดเห็น แม้กระทั่ง
ความวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่นอย่างฉลาด เพราะ
การรู้จักรับฟังอย่างฉลาดนั้น แท้จริง คือการระดม
สติปัญญาและประสบการณ์ อันหลากหลาย มาอำนวยความสะดวกปฏิบัติบริหารงาน ให้
ประสบความสำเร็จที่สมบูรณ์นั่นเอง...”

รศ.ดร.นัตยา ปิรันธนานนท์

11 ประโยชน์ส่วนรวม

“...ใครต่อใครก็มาบอกว่า ขอให้คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม อาจมานึกในใจว่า ให้ ๆ อยู่เรื่อย แล้วส่วนตัวจะได้อะไร ขอให้คิดว่า คนที่ให้เพื่อส่วนรมนั้น มิได้ให้แต่ส่วนรวมอย่างเดียว เป็นการให้เพื่อตัวเองสามารถที่มีส่วนรวมที่จะอาศัยได้...”

รศ.ดร.นัตยา ปิลันธนานนท์

12 บริการที่จุดเดียว

ทรงให้ “ศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ” เป็นต้นแบบในการบริหารรวมที่จุดเดียว เพื่อประโยชน์ต่อประชาชนที่จะมาใช้บริการ จะประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย โดยมีหน่วยงานราชการต่าง ๆ มาร่วมดำเนินการ และให้บริการประชาชน ณ ที่แห่งเดียว

“...เป็นสองด้าน ก็หมายถึงว่า ที่สำคัญปลายทาง คือ ประชาชนจะได้รับประโยชน์ และต้นทางของเจ้าหน้าที่จะให้ประโยชน์”

รศ.ดร.นัตยา ปิลันธนานนท์

13 ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ

การเข้าใจถึงธรรมชาติ และต้องการให้
ประชาชนใกล้ชิดกับธรรมชาติ ทรงมองอย่าง
ละเอียดถึงปัญหาของธรรมชาติ หากเรา
ต้องการแก้ไขธรรมชาติ จะต้องใช้ธรรมชาติ
เข้าช่วยเหลือ เช่น การแก้ไขปัญหาป่า
เสื่อมโทรม โดยพระราชทานพระราชดำริการปลูกป่าโดย
ไม่ต้องปลูก (ต้นไม้) ปล่อยให้ธรรมชาติช่วยในการฟื้นฟูธรรมชาติ

รศ.ดร.นัตยา ปิลันธนานนท์

14 ใช้ธรรมปราบอธรรม

ทรงนำความจริงในเรื่องของความเป็นไป
แห่งธรรมชาติ และกฎเกณฑ์ของธรรมชาติมา
เป็นหลักการ และแนวปฏิบัติที่สำคัญในการ
แก้ปัญหา และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงภาวะที่ไม่
ปกติ เข้าสู่ระบบที่เป็นปกติ เช่น การนำน้ำดี
ขับไล่น้ำเสีย การใช้ผักตบชวาบำบัดน้ำเสีย โดยดูดซึมสิ่งสกปรก
ปนเปื้อนในน้ำ

รศ.ดร.นัตยา ปิลันธนานนท์

15 ปลุกป่าในใจคน

“...เจ้าหน้าที่ป่าไม้ควรจะปลุกต้นไม้ลงในใจคนเสียก่อน แล้วคนเหล่านั้นก็จะพากันปลุกต้นไม้ลงบนแผ่นดิน และรักษาต้นไม้ด้วยตนเอง...” การที่จะฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้กลับคืนมาจะต้องปลุกจิตสำนึกให้คนรักป่าเสียก่อน

รศ.ดร.นัตยา ปิรันธนานนท์

16 ขาดทุนคือกำไร

“...ขาดทุนคือกำไร Our loss is our gain... การเสียคือการได้ ประเทศที่จะก้าวหน้า และการที่คนอยู่ดีมีสุขนั้น เป็นการนับที่เป็นมูลค่าเงินไม่ได้...” หลักการคือ “การให้” และ “การเสียสละ” เป็นการกระทำอันมีผลเป็นกำไร คือ ความอยู่ดีมีสุขของราษฎร “...ถ้าเราทำอะไรที่เราเสีย แต่ในที่สุดที่เราเสียนั้นเป็นการได้ทางอ้อม ตรงกับงานของรัฐบาลโดยตรง เงินของรัฐบาลหรืออีกนัยหนึ่ง คือ เงินของประชาชน ถ้าอยากให้ประชาชนอยู่ดีกินดีก็ต้องลงทุน...”

รศ.ดร.นัตยา ปิรันธนานนท์

17 การพึ่งตนเอง

การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ เพื่อแก้ไข
ปัญหาในเบื้องต้น ด้วยการแก้ไขปัญหา
เฉพาะหน้า เพื่อให้เขาแข็งแรงพอที่จะดำรง
ชีวิตได้ต่อไป แล้วขั้นต่อไปก็คือ การพัฒนา
ให้เขาสามารถอยู่ในสังคมได้ ตาม
สภาพแวดล้อม และสามารถ “พึ่งตนเองได้” ในที่สุด

รศ.ดร.นาตยา ปิรันธนานนท์

18 พออยู่พอกิน

สำหรับประชาชนที่ตกอยู่ในวงจรแห่ง
ความทุกข์เข็ญนั้น ได้พระราชทานความ
ช่วยเหลือให้เขาสามารถอยู่ในขั้น

“พออยู่พอกิน” เสียก่อน แล้วจึงค่อย
ขยับขยายให้มีขีดสมรรถนะที่ก้าวหน้าต่อไป

“..ถ้าโครงการดี ในไม่ช้าประชาชน จะได้กำไร จะได้ผล ราษฎรจะ
อยู่ดีกินดีขึ้น จะได้ประโยชน์ต่อไป...”

รศ.ดร.นาตยา ปิรันธนานนท์

19 เศรษฐกิจพอเพียง

เป็นแนวทางการดำเนินชีวิต เพื่อสร้างความเข้มแข็ง หรือภูมิคุ้มกันทุกด้าน ซึ่งจะสามารถทำให้อยู่ได้อย่างสมดุล ในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง ปรึชญานี้ได้มีการประยุกต์ใช้ทั้งระดับบุคคล องค์กร ชุมชน และทุกภาคส่วน มาแล้วอย่างได้ผล

รศ.ดร.นัตยา ปิรันธนานนท์

20 ความซื่อสัตย์ สุจริต จริงใจต่อกัน

“...ผู้ที่มีความสุจริต และบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้น้อย ก็ยอมทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม ได้มากกว่าผู้ที่มีความรู้มาก แต่ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ...”

รศ.ดร.นัตยา ปิรันธนานนท์

21 ทำงานอย่างมีความสุข

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงพระเกษมสำราญ และทรงมีความสุข
ทุกคราที่จะช่วยเหลือประชาชน
“...ทำงานกับฉัน ฉันไม่มีอะไรจะให้
นอกจากการมีความสุขร่วมกัน ในการทำ
ประโยชน์ให้กับผู้อื่น...”

รศ.ดร.นัตยา ปิลันธนานนท์

22 ความเพียร : พระมหาชนก

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงริเริ่มทำ
โครงการต่าง ๆ ในระยะแรก ที่ไม่มี
ความพร้อมมากนัก และทรงใช้พระราชทรัพย์
ส่วนพระองค์ทั้งสิ้น แต่พระองค์ก็ได้ท้อ
พระราชหฤทัย มุ่งเน้นพัฒนาบ้านเมืองให้
บังเกิดความร่มเย็นเป็นสุข

รศ.ดร.นัตยา ปิลันธนานนท์

23 รู้ - รัก - สามัคคี

รู้ : การที่เราจะลงมือทำสิ่งใดนั้น จะต้องรู้เสียก่อน รู้ถึงปัจจัยทั้งหมด รู้ถึงปัญหา และรู้ถึงวิธีแก้ปัญหา

รัก : เมื่อเรารู้ครบด้วยกระบวนการความแล้ว จะต้องเห็นคุณค่า เกิดศรัทธา เกิดความรัก ที่จะเข้าไปลงมือปฏิบัติแก้ปัญหานั้น ๆ

สามัคคี : เมื่อถึงขั้นลงมือปฏิบัติต้องคำนึงถึงเสมอว่า เราทำคนเดียวไม่ได้ ต้องร่วมมือร่วมใจกัน สามัคคีกันเป็นหมู่คณะ จึงจะเกิดพลังในการแก้ปัญหาให้ลุกล่วงด้วยดี

รศ.ดร.นัตยา ปิรันธนานนท์

24 เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา

เข้าใจ

การสร้างให้เกิดความมั่นใจในข้อมูลพื้นฐาน ด้วยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทุกมิติของชุมชน ค้นหารากฐานของปัญหา และรวบรวมองค์ความรู้ของโครงการพระราชดำริทั่วประเทศ

เข้าถึง

เป็นเรื่องของการสื่อสารและการสร้างความมีส่วนร่วม โดยมุ่งสื่อสาร สร้างความเข้าใจ และความมั่นใจกับชุมชน ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา และความต้องการของชุมชน และให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในกระบวนการพัฒนามากที่สุด

พัฒนา

เป็นเรื่องของการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชน สร้างทีมที่เลี้ยง การออกแบบหลักสูตรและเมนูการพัฒนา การศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และฝึกปฏิบัติของชุมชน รวมทั้งการให้ทีมพี่เลี้ยงให้คำแนะนำในชุมชน และติดตาม สนับสนุน

รศ.ดร.นัตยา ปิรันธนานนท์

ทิศทางการวิจัย

รศ.ดร.นัตยา ปิรันธนานนท์

- วิจัยที่ต้องบูรณาการศาสตร์ บูรณาการคน และหน่วยงาน
- เน้นให้ได้ผลิตภัณฑ์ นวัตกรรม เชิงพาณิชย์
- คนในทีมสามารถแยกส่วนวิจัยมาเป็นงานวิจัยของตนเองได้
- การสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ผูกไว้ใน การให้ทุน

รศ.ดร.นัตยา ปิรันธนานนท์

- วิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area Based Approach) ที่สัมพันธ์กับสภาพบริบทปัญหาของพื้นที่ที่มหาวิทยาลัยนั้นตั้งอยู่
- การเชื่อมโยงงานวิจัยกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน มีการนำนักศึกษาไปร่วมในกระบวนการวิจัยของอาจารย์

รศ.ดร.นัตยา ปิรันธนานนท์

ตัวอย่าง โครงการ Flagship

รศ.ดร.นัตยา ปิรันธนานนท์

วิทยาศาสตร์กับธุรกิจ การประกอบการ

- การวิจัยเพื่อสร้างการเติบโตของมูลค่าเศรษฐกิจฐานราก และมูลค่าสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนเพิ่มขึ้น มีการวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ของสินค้า ผลิตภัณฑ์ชุมชนกลุ่มเป้าหมายและเสนอแผนการพัฒนาห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) อย่างชัดเจน

รศ.ดร.นัตยา ปิรันธนานนท์

วิทยาศาสตร์กับการศึกษา

- การศึกษาเชิงพื้นที่ (Area Based Education) การจัดการศึกษาในพื้นที่ระดับจังหวัดโดยกระบวนการมีส่วนร่วม ที่เอื้อกับปัญหาและโอกาสของคนในพื้นที่
- การวิจัยการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้และกรอบการวิจัยพื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อสร้างพื้นที่การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ นำไปสู่การสร้างการเรียนรู้ของเด็ก เยาวชนและคนในพื้นที่ให้เกิดการเรียนรู้และทักษะในการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งทักษะการประกอบอาชีพและแสวงหาความรู้เพื่อการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน

รศ.ดร.นัตยา ปิรันธนานนท์

- รองรับพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ทั้ง 4 ข้อ ได้แก่ 1) การคิดค้นและพัฒนา นวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ของผู้เรียน รวมทั้ง เพื่อดำเนินการให้มีการขยายผลไปใช้ในสถานศึกษาชั้น พื้นฐานอื่น 2) เพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึง การศึกษาที่มี คุณภาพของเด็กไทยทั่วประเทศ 3) การกระจายอำนาจและให้อิสระแก่ หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษา นำร่องในพื้นที่นวัตกรรม การศึกษา เพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษาให้มี คุณภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น และ 4) สร้างและพัฒนากลไกในการจัด การศึกษาร่วมกันระหว่างภาครัฐ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

รศ.ดร.นัตยา ปิรันธนานนท์

- การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ โดยขอ ยกเว้นให้ไม่ต้องอิงกับมาตรฐานและระเบียบด้านการศึกษา ส่วนกลาง เป้าหมาย 1) คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตาม มาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น มีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถแก้ไขปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น 2) คนไทยได้รับการพัฒนาเต็ม ศักยภาพตามความถนัดและ ความสามารถของพหุปัญญา ดีขึ้น

รศ.ดร.นัตยา ปิรันธนานนท์

- โมเดลนวัตกรรมและการเรียนที่ทดลองในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ไม่น้อยกว่า 6 จังหวัด
- สถานศึกษาไม่น้อยกว่า 10% ในจังหวัดมีผลสัมฤทธิ์ของการศึกษา ของนักเรียนสูงขึ้น
- ความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นเพื่อพัฒนา การศึกษา และการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ความ ต้องการของประชาชนในพื้นที่ เยาวชนนอกระบบการศึกษาและ ประชาชนในพื้นที่ไม่น้อยกว่า 10,000 คน มีช่องทางการเรียนรู้และ ยกระดับทักษะเพื่อพัฒนา

รศ.ดร.นัตยา ปิรันธนานนท์

วิทยาศาสตร์กับสิ่งแวดล้อม

- Zero Waste Thailand การลดปริมาณของเสีย ที่เกิดขึ้นให้เหลือน้อยลง รวมทั้งการป้องกันและแก้ปัญหาเร่งด่วนที่เกิดขึ้นในประเทศไทย อย่าง PM 2.5
- การบริหารจัดการน้ำ ปัญหาด้านทรัพยากรน้ำ การขาดแคลนน้ำ การเกิดน้ำท่วมไหลป่าในฤดูฝน และปัญหาน้ำเสีย

รศ.ดร.นัตยา ปิรันธนานนท์

- นวัตกรรมการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะ และการพัฒนาตลาดและผลิตภัณฑ์ใหม่ ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน
- Digital Platform เพื่อบริหารจัดการข้อมูลของเสีย
- โรงงานต้นแบบการแปรรูปของเหลือทิ้ง
- ศูนย์ทดสอบคุณสมบัติวัสดุรอบสอง
- การวิจัยและพัฒนาด้าน Material Flow, Circular Technology & Design ที่ช่วยลดการใช้ทรัพยากรใหม่
- การพัฒนาอุตสาหกรรมรีไซเคิลวัสดุและเคมีมูลค่าสูง
- การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

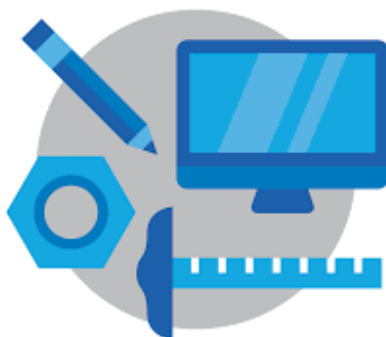
รศ.ดร.นัตยา ปิรันธนานนท์

วิทยาศาสตร์กับสังคม และเทคโนโลยี
วิทยาศาสตร์ในวิถีชีวิต human science

- Thailand Ageing Society ระบบบริการสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ ผู้สูงอายุ สตรี เพศทางเลือก เพื่อความเสมอภาคและความยุติธรรม

รศ.ดร.นัตยา ปิรันธนานนท์

การออกแบบงานวิจัย

รศ.ดร.นัตยา ปลั้ธนานนท์

- จะทำเรื่องอะไร
  - ดูทิศทางการวิจัย และ Flagship
- จะนำศาสตร์พระราชา หลักทรงงาน อะไรบ้าง มาใช้
  - ใช้ตั้งแต่การพิจารณาปัญหา
  - ใช้ในการออกแบบวิธีการวิจัย
    - ขอบเขตการวิจัย
    - วิธีดำเนินการวิจัย
- ผลวิจัย ชี้ให้เห็น
  - ผลตามความต้องการตาม flagship
  - ลักษณะการวิจัยตามทิศทางการวิจัย
  - หลักการทรงงานมาทำให้การทำงาน ผลผลิตของงาน และคน ได้รับการพัฒนา มีประสิทธิภาพอย่างไร

รศ.ดร.นัตยา ปลั้ธนานนท์